

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

2022-01-10 Nr. NV-77

PAŽYMA Nr. NV- 2022-01-10				
VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTAS Nr.: TAP-21-1685 TAIS-21-32761(2)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „2021–2030 METŲ PLĖTROS PROGRAMOS VALDYTOJOS LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJOS MOKSLO PLĖTROS PROGRAMOS PATVIRTINIMO“ PROJEKTO (toliau – Projektas)		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas	☒ Ne	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM)	Ne	Svarstyti ☒ TAP

SPRENDIMO ESMĖ
<p>Projektu teikiama tvirtinti 2021-2030 m. mokslo plėtros programa (toliau – MPP), kuria bus sudarytos sąlygos užtikrinti 2021-2030 metų nacionalinio pažangos plano (toliau – NPP) 1 strateginio tikslo – „Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą“ – bei 1.1 (<i>Stiprinti žmonių išteklius ir kompetencijas aukšto lygio mokslui ir mokslu grįstoms technologijoms kurti</i>), 1.2 (<i>Kurti aukšto lygio mokslo žinias, didinančias šalies konkurencingumą</i>), 1.3 (<i>Skatinti mokslui imlaus verslo kūrimąsi bei mokslo ir verslo bendradarbiavimą ir plėtoti verslumo kultūrą mokslo ir studijų institucijose</i>) ir 3.7 (<i>Plėtoti mokslu grįstas studijas, geriau panaudojant laisvųjų mokslinių tyrimų potencialą, ir prisidėti prie Lietuvai ir pasauliui aktualių iššūkių sprendimo</i>) uždavinių įgyvendinimą, o taip pat atliepti Europos mokslinių tyrimų erdvės siekius.</p> <p>MPP įtraukti NPP uždaviniai, patenkantys į ŠMSM ministro valdymo sritį. MPP įvardinamos pagrindinės problemos ir jų priežastys bei numatytos pažangos priemonės šioms problemoms spręsti. MPP numatomos pažangos priemonės taip pat prisidės prie NPP nustatytų 3 horizontaliųjų principų – darnaus vystymosi, inovatyvumo (kūrybingumo) ir lygių galimybių visiems – įgyvendinimo.</p> <p>Prie Projekto ŠMSM prideda protokolinio nutarimo siūlymą dėl MPP II Skyriaus Finansinių projekcijų dalis, kuriame ŠMSM tikslina finansines projekcijas, reikalingas pasiekti valstybės įsipareigojimus VPNĮP ir Susitarime dėl Lietuvos švietimo politikos, kad valstybės biudžeto išlaidų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros dalis nuo BVP 2024 m. sudarytų 0,75 proc., o 2030 m. – 1 proc. nuo BVP.</p> <p>NPP 1 strateginio tikslo rodikliu „Visos MTEP išlaidos, palyginti su bendruoju vidaus produktu (BVP), procentai“ numatomas finansavimo MTEP augimas (2019 m. – 1; 2025 m. – 1,5; 2030 m. – 2,2), o trys mokslo srities MPP uždaviniai turėtų prisidėti prie 1 strateginio tikslo įgyvendinimo.</p> <p>1.2 ir 1.3 MPP uždaviniuose numatomi rodikliai, užtikrinantys siekį, kad mokslo ir studijų institucijos (toliau – MSI) pritrauktų daugiau lėšų iš tarptautinių MTEP programų, tiek iš Lietuvos tiek ir iš užsienio įmonių:</p> <p>1.2.2. Aukštojo mokslo ir valdžios sektorių MTEP finansavimas iš ES ir tarptautinių organizacijų lėšų (be lėšų, pateiktų per valstybės biudžetą), dalis nuo viso aukštojo mokslo ir valdžios sektorių MTEP finansavimo, procentai (2020 m. – 4,8; 2025 m. – 13; 2030 m. – 15);</p> <p>1.3.1. Aukštojo mokslo ir valdžios sektorių MTEP veiklos finansavimo dalis Lietuvos verslo įmonių lėšomis, procentai (2020 m. – 2,7; 2025 m. – 3; 2030 m. – 4,3);</p> <p>1.3.2. Aukštojo mokslo ir valdžios sektorių MTEP veiklos finansavimo dalis užsienio verslo įmonių lėšomis, procentai (2020 m. – 0,8; 2025 m. – 1,7 ; 2030 m. – 2,7).</p> <p>MPP 1.1. – 1.3. ir 3.7. uždaviniais siekiama sukurti nuoseklią sistemą nuo tyrėjų karjeros paskatų (įskaitant atlyginimo didinimą), aukšto lygio MTEP kūrimo iki žinių perdavimo, jų panaudojimo visuomenės poreikiams spręsti bei plečiant mokslui imlaus verslo sektorių, mokslo tarptautiškumo, MSI ir verslo bendradarbiavimo skatinimo klausimų. MPP priemonėmis apimami visi MTEP technologinės parengties lygiai.</p> <p>MPP sprendžiamos problemos:</p> <p>1. Aukšto tarptautinio lygio tyrėjų trūkumas Lietuvos mokslo sistemoje (<i>įvardintos šios problemos priežastys: Mokslo veiklų bazinis finansavimas išlieka itin mažas, kai studijų veiklų finansavimas artimas ES vidurkiui; Menkai išreikštas valstybės institucijų poreikis MTEP paslaugoms; Nekonkurencingas tyrėjų, kitų akademinų ir neakademinų darbuotojų atlygis šalies ir tarptautinėje rinkoje; Per mažas valstybės finansuojamų doktorantūros studijų vietų kiekis ir skiriamas dėmesys; Lietuvos mokslo sistemos ir MSI vidaus kultūra</i></p>

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

- nepalanki tarptautiškumo plėtrai; I, II pakopų ir vientisųjų studijų studentai menkai įtraukiami į MTEP veiklas; Neišplėtoti Lietuvos mokslo žinomumo didinimo užsienyje pajėgumai);*
2. *Stinga aukšto tarptautinio lygio MTEP rezultatų (įvardintos šios problemos priežastys: Mokslo veiklų bazinis finansavimas išlieka itin mažas, kai studijų veiklų finansavimas artimas ES vidurkiui; Menkai išreikštas valstybės institucijų poreikis MTEP paslaugoms; Menkas konkursinio MTEP finansavimo prieinamumas ir tvarumas; Netvarus mokslo duomenų bazių prieinamumas, ribotai atveriamą mokslinę informaciją (publikacijos, duomenys); Menkai išnaudojamos įsitraukimo į tarptautines MTEP infrastruktūras ir tinklus suteikiamos galimybės; Tam tikrose mokslo srityse per didelė orientacija į kiekybinius veiklos rezultatus);*
3. *Neišnaudotas dalyvavimo tarptautinėse MTEP programose potencialas (įvardintos šios problemos priežastys: Nekonkurencingas tyrėjų atlyginimas ir paskatų dalyvauti tarptautinėse programose trūkumas; Trūksta gebėjimų rengti tarptautines paraiškas; Neišgrynintas nacionalinių kontaktinių asmenų (NCP) vaidmuo; Neišplėtoti Lietuvos mokslo žinomumo didinimo ir partnerių paieškos pajėgumai užsienyje; Vystant nacionalinius prioritetus (pvz., lituanistiką), kartu ir kitose srityse vis dar trūksta nacionalinių priemonių glaudesnės sąsajos (kur įmanoma) su tarptautinėmis programomis);*
4. *Neišplėtoti MSI „trečiosios misijos“ (verslumo, žinių ir technologijų perdavimo) pajėgumai (įvardintos šios problemos priežastys: Žinių ir technologijų perdavimo kompetencijų, specialistų ir veiklų stygius (įskaitant intelektinės nuosavybės klausimus); Menkai išreikštas valstybės institucijų poreikis MTEP paslaugoms; Menkas konkursinio MTEP finansavimo prieinamumas ir tvarumas; Mokslo veiklų bazinis finansavimas išlieka itin mažas, kai studijų veiklų finansavimas artimas ES vidurkiui; Neišplėtoti Lietuvos ir MSI instituciniai partnerių paieškos pajėgumai užsienio valstybėse siekiant atverti mokslo rinkas; Ribota antreprenerystės kompetencijų, horizontaliųjų įgūdžių (angl. transversal skills) ugdymo integracija į studentų, tyrėjų rengimo procesą; Neišnaudojamos bendradarbiavimo, įsijungimo į nacionalinius ar tarptautinius MSI antreprenerystės tinklus, struktūras teikiamos galimybės);*
5. *Žemas verslo sektoriaus MTEP ir absorbcinis MTEP potencialas (įvardintos šios problemos priežastys: Pagalbos mokslui imlių verslo įmonių augimui stygius (Ši priežastis sprendžiama EIM Ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programoje); Neišplėtotą nacionalinę MSI kompleksinės paramos sistemą studentų, tyrėjų atžalinėms įmonėms; Mokslu grįstų inovacijų kultūros ir jų vertės supratimo versle stygius (Ši priežastis sprendžiama EIM Ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programoje); Neišnaudotos tiesioginių užsienio investicijų į MTEP pritraukimo galimybės (Ši priežastis sprendžiama EIM Ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programoje);*
6. *Neišnaudojamas Lietuvos mokslo potencialas sprendžiant valstybei bei visuomenei kylančius iššūkius ir didinant studijų kokybę (įvardintos šios problemos priežastys: Mokslo veiklų bazinis finansavimas išlieka itin mažas, kai studijų veiklų finansavimas artimas ES vidurkiui; Nepakankamas studijų kokybės užtikrinimo veiksmingumas (Ši priežastis sprendžiama ŠMSM švietimo plėtros programoje); I, II pakopų ir vientisųjų studijų studentai menkai įtraukiami į MTEP veiklas; Menkai išreikštas valstybės institucijų poreikis MTEP paslaugoms; Menkai panaudojamos įsitraukimo į nacionalinius bei tarptautinius MSI tinklus suteikiamos galimybės; Nedidelės finansinės apimties konkursinės prioritetinių mokslinių tyrimų programos, menka laisvųjų mokslinių tyrimų (angl. blue sky research) aprėptis; Neaktyvus įsitraukimas į atvirosios mokslo iniciatyvas (atviri duomenys, atviros priegios publikacijos, duomenų archyvai); Stinga visuomenei patrauklios mokslo svarbos ir rezultatų sklaidos; Vystant nacionalinius prioritetus (pvz., lituanistika), kartu ir kitose srityse vis dar trūksta nacionalinių priemonių glaudesnės sąsajos (kur įmanoma) su tarptautinėmis programomis.*

MPP rengimui 2020 m. rugpjūčio mėn. iš EIM, AM, Lietuvos universitetų rektorių konferencijos, LMT, LMA atstovų buvo sudaryta darbo grupė. 2020-2021 m. buvo organizuotos 3 konsultacinės sesijos su socialiniais ir ekonominiais partneriais. Projektas paskelbtas TAIS, derintas su AM, EIM, EM, FM, KAM, KM, SADM, SAM, SM, TM, VRM, URM, ŽŪM, LRVK. Projektas tikslintas darbo tvarka pagal LRVK ir TM siūlymus. EIM ir FM pastabos, į kurias nebuvo atsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, pateikiamos derinimo pažymoje - tai pastabos dėl misijomis grįstų mokslo ir inovacijų programų įgyvendinimo klausimo, kylančio dėl VPNĮP numatytų 2 besidubliuojančių veiksmų - 1.5.1. veiksmas „Sukurti ir įgyvendinti misijomis grįstų mokslo ir inovacijų programų modelį, skatinant tarpinstitucinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą“ ir 5.1.10. veiksmas „Sukurti ir įgyvendinti misijomis grįstų mokslo ir inovacijų programų modelį, skatinant tarpinstitucinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą“. Kadangi 1.5.1 veiksmas atitinka ŠMSM ministro valdymo sričiai tenkančią NPP 1.3 uždavinį „Skatinti mokslui imlaus verslo kūrimąsi bei mokslo ir verslo bendradarbiavimą ir plėtoti verslumo kultūrą mokslo ir studijų institucijose“ ir prisideda prie 3.7 uždavinio „Plėtoti mokslu grįstas studijas geriau panaudojant laisvųjų mokslinių tyrimų potencialą ir prisidėti prie Lietuvai ir pasauliui aktualių iššūkių sprendimo“, ŠMSM siūlo misijų programas įgyvendinti per MPP, su kuo nesutinka EIM bei FM, misijų programoms įgyvendinti skyrusi Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane 63,7 mln. eurų, numatant šias lėšas NPP finansinėse projekcijose EIM.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

PASTABOS, PASIŪLYMAI
Svarbu rasti sutarimą dėl misijų programų priskyrimo ŠMSM MPP ir EIM Ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programoje, užtikrinant efektyvią bendrą abiejų ministerijų veiklą „Bendros mokslo ir inovacijų misijos Sumaniosios specializacijos srityse“.

TEISINIS VERTINIMAS – TEISĖS GRUPĖS PASTABOS	<i>Pasirenkama</i> ☐ Esminės ☒ Vertinamojo / tikslinamojo pobūdžio ☒ Redakcinio pobūdžio ir (ar) teisės technikos ☐ Pastabų nėra
---	--

PAŽYMĄ PARENGĖ	Jolita Bočiarovienė Strateginių kompetencijų grupė , vyresnioji patarėja
-----------------------	---